

Otiorhynchus meridionalis, een nieuwe invasieve snuitkeversoort voor de fauna van Nederland (Coleoptera: Curculionidae)

Theodoor Heijerman
Silvia Hellingman

TREFWOORDEN

Faunistiek, verspreiding, schade

Entomologische Berichten 69 (3): 95-100

Wederom kan een nieuwe invasieve plaagsoort voor Nederland worden gemeld. En weer betreft het een soort uit het snuitkevergenus *Otiorhynchus*, namelijk *O. meridionalis*. Dit is de zesde soort van dit in economisch opzicht belangrijke genus die Nederland heeft bereikt. In deze bijdrage presenteren we de nieuwe vondsten, geven we kort aan hoe deze soort herkend kan worden, en bespreken we beknopt de verspreiding en voedselvoorkeur.

Inleiding

De afgelopen jaren zijn er diverse soorten van het genus *Otiorhynchus* Germar als nieuw voor Nederland gemeld. Van de huidige zeventien gevestigde soorten zijn er vijf de afgelopen tien jaar voor het eerst verzameld. Het betreft allemaal soorten die vanuit Zuid-Europa hun areaal hebben verlegd naar het noorden toe, en die bij deze uitbreiding geholpen zijn door de mens. Het gaat hierbij namelijk om soorten die meegelift zijn met siergewassen die door plantenhandelaren via boomkwekerijen vanuit Zuid-Europa naar het noorden getransporteerd zijn. De laatste nieuwkomer betrof *O. armadillo* (Rossi), die vorig jaar werd gemeld. Voor een overzicht van deze soorten, zie Heijerman & Hellingman (2008). Het wordt een beetje saai, maar in deze bijdrage melden we de volgende indringer, namelijk *Otiorhynchus meridionalis* Gyllenhal.

Vondsten

Résidence Cortile is een groot appartementencomplex, 'in stijlvolle architectuur van de hand van vermaarde binnen- en buitenlandse architecten', gelegen in het Maastrichtse stadsdeel Céramique. Het bouwproject Cortile is gerealiseerd op het voormalige fabrieksterrein van de aardewerkfabrieken van de Koninklijke Sphinx en de Société Céramique en is uitgevoerd in de periode 1998-2003. Het is een zeer groot complex, met meer dan 300 appartementen, een lengte van 230 meter en een oppervlakte van meer dan 30.000 m². Het binnengebied van de Cortile is aangelegd als een binnentuin, maar behoort wel tot de openbare ruimte. In deze binnentuin is veel liguster (*Ligustrum* sp.) aangeplant, vooral langs de paden die voor de appartementen lopen en als tuinafscheiding. Na klachten van bewoners van het complex over dode ligusterstruiken en aantasting van nog groene ligusters, ging de dierplagen- en milieudeskundige van de gemeente, Fred Verseijden, op onderzoek uit en verzamelde een aantal kevers die mogelijk de verzoekers waren. Het monster werd ons toegezonden en het bleek te gaan om soorten van het genus *Otiorhynchus*. De zending bevatte twee exemplaren

van *O. aurifer* (Boheman), achttien exemplaren van *O. armadillo* en zes exemplaren van een vooralsnog onbekende soort. Deze soort kon gedetermineerd worden als *O. meridionalis*; de determinatie werd bevestigd door Christoph Germann (Zwitserland) en Luigi Magnano (Italië), beiden *Otiorhynchus*-deskundigen.

Op 11 september hebben we samen met Fred Verseijden de binnentuin van de Cortile bezocht (AC 177.29-317.35; figuur 1). De ligusterhagen op het terrein vertoonden overall sporen van aantasting (figuur 2). Naast twaalf exemplaren (acht mannetjes en vier vrouwtjes) van *O. meridionalis* werden nog de volgende *Otiorhynchus*-soorten aangetroffen: *O. sulcatus* (Fabricius) (2 exemplaren), *O. aurifer* (42), *O. armadillo* (42), *O. crataegi* Germar (25) en *O. rugosostriatus* (Goeze) (1).

Op 25 september zijn we wederom naar Maastricht getogen om te bekijken of de soort ook op andere locaties in deze stad vastgesteld kon worden. We bezochten, opnieuw onder begeleiding van Fred Verseijden, een viertal plekken waar in het openbaar groen liguster was toegepast. Op één daarvan bleek *Otiorhynchus meridionalis* aanwezig te zijn. Op deze plek, het Tongerseplein (AC 175.10-317.24), werden drie mannetjes van *O. meridionalis* en een exemplaar van *O. aurifer* uit de ligusteraanplant geklopt. Op de andere bezochte locaties werd geen *O. meridionalis* aangetroffen, maar waren wel *O. aurifer* en *O. crataegi* aanwezig.

Herkenning

Bij de determinatie van *O. meridionalis* hebben we gebruik gemaakt van Hoffmann (1950). Hierin wordt echter naast *O. meridionalis* ook nog *O. civis* Stierlin genoemd, die nauw aan *O. meridionalis* verwant zou zijn en, gezien de gegeven verschillenmerken, erg moeilijk daarvan te onderscheiden lijkt. *Otiorhynchus civis* is echter door Ch. Germann gesynonymiseerd met *O. meridionalis* (Pelletier 2005).

Otiorhynchus meridionalis (figuren 3-7) is een middelgrote (6,5-10,0 mm) soort, ongeveer twee keer zo lang als breed. Het lichaam is zwart. De poten zijn zwart of donkerbruin, soms

1. Vanglocatie van de eerste exemplaren van *Otiorhynchus meridionalis* in Nederland. Het betreft een 'smaakvol' ingericht binnengebied van het appartementencomplex Cortile. Voor de appartementen links is de ligusterhaag te zien waaruit de soort geklopt is. Foto: Theodoor Heijerman

1. Locality of the first specimens of *Otiorhynchus meridionalis* in the Netherlands. It is a 'tastfully' planned green area surrounded by apartment blocks called the Cortile. The privet hedges from which we collected the weevils, are located in front of the buildings at the left side.

2. Detail van ligusterhaag in het binnengebied van de Cortile, met vraatsporen van *Otiorhynchus*-soorten. De vraatsporen van de verschillende soorten zijn niet van elkaar te onderscheiden. Foto: Theodoor Heijerman

2. Detail of privet hedge in interior green area of the Cortile, with leaves damaged by species of *Otiorhynchus*. It is not possible to identify the feeding symptoms of the separate species.

roodachtig. De elytra zijn bekleed met korte duidelijke aanliggende haartjes die naar het uiteinde toe wat meer afstaan. Bekeken met het blote oog geeft dit haarkleed het lichaam een grijzige waas. De snuit is kort, voorzien van een duidelijke Y-vormige verhevenheid, glimmend en fijn gepuncteerd, met verspreide haartjes (figuur 7). Het pronotum is iets langer dan breed, met afgeronde zijden, tamelijk convex en bedekt met tuberkels die min of meer afgeplat kunnen zijn; de voorkant van de prothorax kan ook gepuncteerd zijn (figuur 7). Bij het mannetje is het anale sterniet duidelijk maar fijn in de lengte gestreept. Het vrouwtje is wat groter en minder slank dan het mannetje (figuur 6).

Als men de overige Nederlandse soorten van het genus *Otiorhynchus* kent, is het niet lastig om *O. meridionalis* daarvan te onderscheiden op grond van de habitus. Voor de lezer die behoefte heeft aan concrete verschillenmerken: *O. meridionalis* behoort tot het subgenus *Otiorhynchus* s. str., gekenmerkt door een voortibia die aan het einde niet tweezijdig verbreed is, en een ongetande voorfemur. Binnen het subgenus kan de soort onderscheiden worden door de vorm van het topgedeelte van de snuit, die bij *O. meridionalis* niet driehoekig en glad is zoals bij *O. ligneus* (Olivier) (en *O. frisius* Schneider); door de dekschilden zonder langsrribben, zoals bij *O. porcatus* wel het geval is; door elytra die niet, zoals bij *O. raucus* (Fabricius) dekkend behaard zijn; door de aanwezigheid van een mediane kiel op de snuit, die bij *O. rugosostriatus* afwezig is. Voorts kan zij van *O. salicicola* Heyden en *O. armadillo* onderscheiden worden doordat bij deze soorten het tweede lid van de antenne langer is dan het eerste, terwijl deze leedjes bij *O. meridionalis* ongeveer even lang zijn. De soort verschilt van *O. aurifer* onder meer doordat bij laatstgenoemde soort de bekleding van de dekschilden meer schubvormig is. Van de huidige inheemse soorten kan *O. lugdunensis* Boheman het makkelijkst met *O. meridionalis* verward worden. Beide soorten verschillen echter duidelijk in grootte: Frieser (1981) geeft voor *O. lugdunensis* een lengte van 12-14 mm op, terwijl *O. meridionalis* niet groter dan 10 mm zou zijn. De kiel op de snuit is bij *O. meridionalis* veel duidelijker en dit komt vooral doordat deze in een verdieping van de snuit is gelegen (figuur 7).

Bij *O. meridionalis* is het halsschild duidelijk bezet met tuberkels en hoogstens achter de voorrand min of meer bestippeld, terwijl het halsschild bij *O. lugdunensis* in hoofdzaak bestippeld is. Halschild en elytra zijn bij *O. meridionalis* duidelijk behaard en bij *O. lugdunensis* geheel of vrijwel geheel kaal. Hierdoor zien exemplaren van laatstgenoemde soort er ook donkerder en zwarter uit en geeft *O. meridionalis* een ietwat grijzige indruk. Ten slotte hebben de Nederlandse exemplaren van *O. lugdunensis* die zich in de collectie van eerste auteur bevinden, duidelijk rodere poten dan *O. meridionalis*.

Verspreiding

Otiorhynchus meridionalis is een van oorsprong mediterrane soort: 'meridionalis' betekent ook 'zuidelijk'. Hoffmann (1950) meldt het voorkomen in Frankrijk, Spanje, Italië en Algerije. In Frankrijk komt de soort niet alleen in het Middellandse Zeegebied voor, maar ook verder naar het noorden. Hoffmann (1950) somt meer dan 25 departementen op waar de soort aangetroffen is. Verder wordt vermeld dat de soort al sinds een dertigtal jaren 'geacclimatiseerd' is in sering- en ligusterkwekerijen in de omgeving van Parijs. De soort is inmiddels ook gesignaleerd in de Franse Elzas (Maus 1998).

Volgens de catalogus van Abbazzi et al. (1995) komt *O. meridionalis* in Noord-Italië voor; Di Marco & Osella (2001) noemen het voorkomen in Liguria, Piemonte, Sicilië en mogelijk Lombardije.

In Spanje zou *O. meridionalis* beperkt zijn tot het noordoosten, maar blijkens het verspreidingskaartje in Di Marco & Osella (2001) komt zij ook in het zuiden van Spanje voor, grofweg in de omgeving van Sevilla en Córdoba, en op La Palma en Menorca, gelegen in de Middellandse Zee.

In 1959 werd *O. meridionalis* voor het eerst in Duitsland verzameld. Het ene exemplaar, afkomstig van de Lüneburger Kalkberg (Niedersachsen), werd echter aanvankelijk verkeerd op naam gebracht (Herrmann 1999). Maus (1998) meldt de vondst van twee exemplaren uit Freiburg (Baden-Württemberg), verzameld in 1991 op liguster. Volgens het rapport van de EPPO Reporting Service (2008) zijn er in 1999 verspreid voorkomende

3. *Otiorhynchus meridionalis*, mannetje, Maastricht, 11 september 2008. Foto: Theodoor Heijerman

3. *Otiorhynchus meridionalis*, male, Maastricht, 11 September 2008.

4. *Otiorhynchus meridionalis*, vrouwtje, Maastricht, 11 september 2008. Foto: Theodoor Heijerman

4. *Otiorhynchus meridionalis*, female, Maastricht, 11 September 2008.

5. *Otiorhynchus meridionalis*, in copula, Maastricht, 11 september 2008. Foto: Theodoor Heijerman

5. *Otiorhynchus meridionalis*, mating pair, Maastricht, 11 September 2008.

6. Habitus of *Otiorynchus meridionalis*, vrouwtje (links) en mannetje (rechts). Maastricht, 25 september 2008. Lengte, gemeten van voorkant ogen tot top van de elytra, vrouwtje: 8,5 mm, mannetjes: 7,8 mm. Foto: Theodoor Heijerman

6. General appearance of *Otiorynchus meridionalis*, female (left) and male (right). Maastricht 25 September 2008. Length, measured from front of eyes till tip of elytra, female: 8.5 mm, male: 7.8 mm.

7. Detail van de kop van *Otiorynchus meridionalis*. Maastricht, 25 september 2008. Foto: Theodoor Heijerman

7. Detail of head of *Otiorynchus meridionalis*. Maastricht, 25 September 2008.

meldingen uit Noord-Duitsland. In mei 2008 werd *O. meridionalis* weer aangetroffen in Baden-Württemberg, waar ze, samen met andere *Otiorynchus*-soorten, werd gevonden in een verwaarloosde tuin. Hier werden ook vraatsporen geconstateerd op dwergmispel (*Cotoneaster*), kardinaalsmuts (*Euonymus*), Chinees klokje (*Forsythia*) en andere planten (EPPO Reporting Service 2008). Het vermoeden is dat de soort hier al enkele jaren aanwezig was.

Ook in Zwitserland is de soort aanwezig (Di Marco & Osella 2001). Volgens Ch. Germann (in litt.) stamt de eerste Zwitserse waarneming uit het begin van de zestiger jaren en is zij inmiddels overal algemeen in tuinen en parken.

Met uitzondering van *O. arcticus*, die op Groenland voorkomt, zijn alle *Otiorynchus* soorten die in Noord-Amerika voorkomen, daar door de mens vanuit Europa naar toe gebracht. Het betreft op dit moment zestien soorten, waaronder *O. meridionalis* (O'Brien & Wibmer 1982, Poole & Gentili 1996). Ook in Canada en Alaska komt het genus *Otiorynchus* van oorsprong niet voor, maar zijn er elf soorten vanuit Europa geïntroduceerd (Bright & Bouchard 2008). *Otiorynchus meridionalis* komt evenwel niet in Canada en Alaska voor, maar is wel opgenomen in het overzicht van Bright & Bouchard (2008) omdat de soort, gezien de verspreiding en uitbreiding in Noord-Amerika, verwacht zou kunnen worden in het zuiden van Brits Columbia en Alberta.

In Noord-Amerika (California) werd *O. meridionalis* voor het eerst aangetroffen in 1931, op de inheemse liguster, *Ligustrum ovalifolium* (Keifer 1931). Vanaf 1948 werd de soort op diverse locaties in Washington aangetroffen, op de eveneens uit Europa geïntroduceerde *Ligustrum vulgare* (Beers et al. 2003). O'Brien & Wibmer (1982) vermelden het voorkomen in California, New Mexico, Idaho, Nevada, Oregon, Utah, Washington en Montana, en noemen ook Zuid-Amerika.

Voedselplanten en schade

Net als veel andere soorten van het genus *Otiorynchus* is *O. meridionalis* een polyfage soort. De door ons verzamelde exemplaren in Maastricht zijn allemaal geklopt van liguster. Deze plant wordt ook in de literatuur vaak genoemd als voedselplant. Daarnaast wordt een reeks van andere planten genoemd als voedselplant voor de adult, vooral tuinbouwgewassen en sierplanten: sering (*Syringia*), olijf (*Olea*), Chinees klokje, pioenroos (*Peonia*), roos (*Rosa*), pistache (*Pistacia*), Spaanse aak (*Acer campestre*), tweestijlige meidoorn (*Crataegus laevigata*), aardbei (*Fragaria*), sla (*Lactuca*), jasmijn (*Jasminum*), dwergmispel, kardinaalsmuts en appel (*Malus*) (Hoffmann 1950, Audemard et al. 1981, Bues et al. 1984, Di Marco & Osella 2001, Beers et al. 2003). De soort zou zelfs sporadisch op citrus (*Citrus*) aangetroffen worden (Crovetti 1971).

We hebben een aantal Maastrichtse exemplaren gebruikt voor enkele eenvoudige en provisorische voedselproefjes. Hierbij werd een aantal plantensoorten aangeboden waarna vastgesteld werd of daarvan gegeten werd of niet. Het bleek dat de meeste aangeboden planten geaccepteerd werden. Daarbij ging het om fruitgewassen als appel, peer (*Pyrus*) en pruim (*Prunus domestica*) en om kleinfruit als blauwe bessen (*Vaccinium corymbosum*) en aardbei. Van de siergewassen accepteerden de kevers kornoelje (*Cornus*), liguster, dwergmispel, sierappel (*Malus*) en wilg (*Salix*). Ook prachtspirea (*Astilbe*) werd geaccepteerd, maar wel in minder mate, evenals taxus (*Taxus*). *Buxus* (*Buxus sempervirens*) en klimop (*Hedera helix*) werden echter geweigerd. Dat de imago's de genoemde planten accepteerden als voedselplant, wil overigens niet zeggen dat de larven ook van de wortels zullen eten en op deze planten hun volledige ontwikkelingscyclus kunnen voltooien.

In het verslag van het Congres Scientifique de France,

gehouden in 1846, staat een bijdrage van M. Bompar (1847), getiteld: 'Sur les insectes qui vivent aux dépens de l'olivier et sur leur destruction'. Hierbij behandelt hij ook *O. meridionalis*, die met name van de bladeren en jonge loten van olijfbomen zou eten. De soort wordt aangeduid met de naam 'Charançon méridional de l'olivier', en zou door sommige auteurs 'cionus destructor' genoemd worden. In de omgeving van Toulon was de populaire naam destijds 'chaplun'. Dit is een oud Frans woord dat zoveel betekent als vernielers, mollen of sloper. Ook volgens Hoffmann (1950) is *O. meridionalis* een schadelijke soort. Hij vermeldt het schadelijk optreden van zowel imago als adult op jasmijn in kwekerijen in de Provence (Frankrijk).

In Noord-Amerika (Washington) wordt ernstige schade gemeld van *O. meridionalis* aan appelbomen in boomgaarden (Beers et al. 2003). Desondanks luidt de populaire Amerikaanse naam van *O. meridionalis* 'lilac root weevil' (lilac = sering). Ook zijn er meldingen van schade in de aardbeienteelt in Zuid-Frankrijk (Audemard et al. 1981, Bues et al. 1984) en ook op Sicilië, Italië (Vacante 1989).

Er zijn laboratoriumproeven uitgevoerd om de gevoeligheid te toetsen van zowel *O. meridionalis* als *O. crbicollis* Gyllenhal (eveneens een schadeverwekker op aardbei) voor toepassing van de entomopathogene fungi *Beauveria bassiana*, *B. brongniartii* en *Verticillium lecanii*. Hierbij bleek dat beide keversoorten gevoelig waren voor *Beauveria* maar niet geïnfecteerd werden door *Verticillium*. De mortaliteit van geïnfecteerde larven bedroeg 80-100%. Voor het popstadium bedroeg deze 100%, terwijl bij ongeïnfecteerde individuen een mortaliteit van 50-60% werd vastgesteld (Magnano di San Lio & Vacante 1989).

Bues et al. (1984) hebben de levenscyclus van *O. meridionalis* bestudeerd en concluderen op basis daarvan dat eind juli - begin augustus de beste tijd is om deze soort te bestrijden (althans, in de aardbeienteelt). Ze hebben verschillende chemische middelen getest, maar concluderen dat nader onderzoek nodig is om de meest effectieve methode vast te stellen.

Ondanks de genoemde incidentele gevallen waarin duidelijke sprake was van schade, wordt *O. meridionalis* (nog) niet algemeen als een belangrijke plaagsoort beschouwd.

Conclusie

Otiorynchus meridionalis is de zoveelste *Otiorynchus*-soort die zijn areaal naar het noorden heeft weten uit te breiden. En ook dit keer is het erg aannemelijk dat dit gebeurd is als gevolg van transport van planten door de mens. Ondanks het feit dat *Otiorynchus*-soorten ongevleugeld zijn, zijn het dus zeer goed verspreiders. Een aantal soorten is het zelfs gelukt om de Atlantische Oceaan over te steken. In vergelijking daarmee moet het overbruggen van een afstand van Zuid-Europa naar ons land

een peulenschil zijn. Het is dan ook niet te verwachten dat deze soort de laatste nieuwkomer zal zijn. De enige manier om de komst van nieuwe invasieve soorten een halt toe te roepen, is het verbieden van het plantentransport. Dit zal naar verwachting niet snel gebeuren vanwege de economische gevolgen. We zullen dus moeten accepteren dat er steeds weer nieuwe ongewenste vreemdelingen zullen opduiken in ons land. Het is overigens een geluk bij een ongeluk dat het in dit geval een snuitkever betreft.

De vraag is vervolgens of dergelijke soorten bestreden zouden moeten worden. De meeste schade die de allochtone *Otiorynchus*-soorten in ons land veroorzaken, is cosmetische schade aan sierplanten in tuinen, parken en stedelijke groenvoorziening, zoals sering, laurierkers (*Prunus laurocerasus*) en liguster. Van aanzienlijke schade aan fruitbomen lijkt in Europa voornamelijk geen sprake te zijn. Bij de bestrijding van *Otiorynchus*-soorten worden middelen ingezet die niet soortspecifiek zijn, dat wil zeggen dat niet alleen de allochtone *Otiorynchus*-soorten daarmee bestreden worden, maar ook onze inheemse *Otiorynchus*-soorten, soorten van andere snuitkevergenera en zelfs andere keversoorten. Dit lijkt ons zeer ongewenst. Ons advies is dan ook om in principe niet tot bestrijding over te gaan in geval van bladaantasting in particuliere tuinen en openbaar groen. Wanneer er naast bladschade ernstiger schade optreedt in de vorm van afsterven van hele planten, dan is vervanging door plantensoorten die niet of minder gewaardeerd worden door de snuitkevers een betere oplossing.

In het geval van massaal en schadelijk optreden van de snuitkevers op plantenkwekerijen wordt het een ander verhaal en kan er sprake zijn van economische schade. Het ligt dan misschien voor de hand dat de kweker naar de gifspuit grijpt, of - mogelijk beter voor het milieu - aaltjes op de snuitkevers loslaat. Echter, de boomkwekerijen en sierteeltcentra zijn zelf verantwoordelijk voor het probleem door het betrekken van plantmateriaal van kwekerijen uit Zuid-Europa. Zolang het gesleep met plantmateriaal doorgaat, blijft het dweilen met de kraan open.

Dankwoord

Met dank aan Fred Verseijden, dierplagen- en milieudeskundige van de gemeente Maastricht, voor zijn rondleidingen langs het openbaar groen van Maastricht en aan Christoph Germann, Luigi Magnano en Lutz Behne voor informatie en bevestiging van de identiteit van *O. meridionalis*. Dank aan Gaby Schmelzer (Wageningen) voor haar hulp bij de zoektocht naar de betekenis van het woord 'chaplun'.

Literatuur

- Abbazzi P, Colonnelli E, Masuti L & Osella G 1994. Coleoptera Polyphaga XVI (Curculionidae). Checklist delle specie della fauna d'Italia 61: 35-64.
- Audemard H, Drevet C, Villevielle M & Jacquot M 1981. Un nouveau ravageur du fraisier, l'otiorrhynque méridional. Phytoma 329: 15-17.
- Beers E, Klaus MW, Gebhard A, Cockfield S, Zack R & O'Brien CW 2003. Weevils attacking fruit trees in Washington, pp. 1-35. In: Proceedings of the 77th Annual Western Orchard Pest and Disease Management Conference; 2003 Jan 15-17, Washington State University, Pullman.
- Bompar M 1847. Sur les insectes qui vivent aux dépens de l'olivier et sur leur destruction. In : Congrès Scientifique de France, quatorzième session, tenue à Marseille, en septembre 1846, tome premiers : 265-268.
- Bright DE & Bouchard P 2008. The Insects and Arachnids of Canada. Part 25. Coleoptera, Curculionidae, Entiminae. NRC Research Press.
- Bues R, Toubon JF, Villevielle M & Jacquot M 1984. *Otiorynchus meridionalis* Gryll., ravageur du fraisier dans le sud-est de la France: migration des adultes, cycle évolutif et essais préliminaires de lutte. La Défense des Végétaux 228: 224-237.
- Crovetti A 1971. Segnalazione di danni causati dallo *Otiorynchus aurifer* (Boheman) (Coleoptera, Curculionidae, Otiorynchinae) agli Agrumi in Sardegna. Associazione Provinciale dei Dottori in Scienze Agrarie di Sassari.: 13.
- Di Marco C & Osella G 2001. Gli *Otiorynchus* Germar, 1824 ed i generi ad esso strettamente affini: *Dodecastichus* Stierlin, 1861, *Limatogaster* Apfelbeck, 1898 e *Cirorhynchus* Apfelbeck, 1899 dell' Appennino abruzzese-molisano (Coleoptera, Curculionidae). Memorie del Museo Civico di Storia Naturale di Verona 2 Serie Sezione Scienze della Vita 15: 3-117.
- Frieser R 1981. 7. U. Familie Otiorynchinae. Die Käfer Mitteleuropas 10: 184-240.
- Heijerman Th & Hellingman S 2008. *Otiorynchus armadillo*, een invasieve snuitkever, gevestigd in Nederland (Coleoptera: Curculionidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 29: 37-48.

- Herrmann A 1999. (Col. Curculionidae) - *Otiorhynchus fuscipes* (Olivier) fehlbestimmt = *Otiorhynchus meridionalis* Gyllenhal - neu für unser Gebiet. *Bombus – Faunistische Mitteilungen aus Nordwestdeutschland* 3: 164.
- Hoffmann A 1950. Coléoptères Curculionides (Première Partie). *Faune de France* 52: 1-486.
- Keifer HH 1931. Miscellaneous insect notes. Another European *Brachyrhinus* (*Otiorhynchus*) appears in California. *California Department of Agriculture Monthly Bulletin* 20: 470-472.
- Magnano di San Lio G & Vacante V 1989. Attività entomopatogena di due specie di *Beauveria* nei confronti di oziorrinchi della iragola. *Difesa-delle-Piante*. 1989, 12: 1-2, 119-126; 5 ref., Paper presented at the conference 'Pests and diseases of horticultural field crops and methods of their control' held in Siracusa, Sicily, on 22-24 February 1988, Magnana.
- Maus C 1998. Bemerkenswerte *Otiorhynchus*-Funde aus Südwestdeutschland (Coleoptera: Curculionidae). *Mitteilungen Entomologischer Verein Stuttgart* 33: 60-64.
- NPPO Reporting Service 2008. Rapport van de 'European and Mediterranean Plant protection Organization, no. 11, Pest & Diseases'. 2008/221 *Otiorhynchus meridionalis* found in Germany. Rapport beschikbaar op: http://www.eppo.org/PUBLICATIONS/reporting/reporting_service.htm [bezocht in februari 2009].
- O'Brien C & Wibmer G 1982. Annotated checklist of the weevils (Curculionidae sensu lato) of North America, Central America, and the West Indies (Coleoptera: Curculionoidea). *Memoirs of the American Entomological Institute, Gainesville*: 34: 1-382.
- Pelletier J 2005. Catalogue des Curculionoidea de France (Coleoptera); Catalogue of the Curculionoidea of France (Coleoptera). *Bioscosme Mesogéen* 21: 75-147.
- Poole RW & Gentili P (eds) 1996. Coleoptera, Strepsiptera. *Nomina Insecta Nearctica: A Check List of the Insects of North America*, vol. 1: 14-820.
- Vacante V 1989. The Coleoptera Curculionidae of strawberry in Sicily. First contribution. *Difesa delle Piante* 12: 107-117.
- Ontvangen: 6 februari 2009
Geaccepteerd: 7 maart 2009

Summary

***Otiorhynchus meridionalis*, an invasive weevil species new to the fauna of The Netherlands (Coleoptera: Curculionidae)**

Once again a new invasive weevil species can be reported to have established itself in The Netherlands. And once again it is a species belonging to the genus *Otiorhynchus*. The species, *O. meridionalis*, is the sixth of this economically important genus that has succeeded in reaching our country. *Otiorhynchus meridionalis* is also recently reported from other countries in Europe and it has been introduced in the USA where it now occurs in several states. Our specimens were collected from ligustrum, but *O. meridionalis* is known to accept a variety of plant species including horticultural crops, ornamental shrubs and also fruit trees. Nevertheless it is not regarded as a major pest species at the moment. In this contribution we present the new records as well as some information on its recognition, distribution and foodplant associations.

Theodoor Heijerman
Leerstoelgroep Biosystematiek
Sectie Diertaxonomie
Wageningen Universiteit
Generaal Foulkesweg 37
6703 BL Wageningen.
theodoor.heijerman@wur.nl

Silvia Hellingman
Oosteinde 52
8351 HH Wapserveen